

תורה אור

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת מקץ

תשפ"ד

ד"ה "יבל הוא היה"

תורה אור בראשית, דף ז עמודה ג

לומדים יקרים,

השבוע אנו מפרסמים שיעור בודד על המאמר "יבל הוא היה",
ושיעור זה הוא על כל המאמר כולו.

תוכן העניינים

- השיר - בחינת ביטול היש.....3
- שיר פשוט ושיר כפול.....6
- שיר משולש - התכללות המידות.....8
- ההמשכה מבחינת המקיף.....11

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"יבל הוא היה אבי יושב אהל ומקנה, ושם אחיו יוכל הוא היה אבי כל תופש כנור ועוגב". הנה אמרו רבותינו ז"ל: "כל בעלי השיר יוצאין בשיר" וכו', פירוש, שכל בחינת העלאה ממהות למהות, כמו מגן עדן התחתון לגן עדן העליון וכדומה, הוא על ידי השיר שהוא בחינת ביטול היש. וכנודע, שלא יוכל להוות מיש ליש אלא אם כן נעשה היש תחילה בחינת אין, אז יוכל להתהוות ממנו יש אחר בתוספת ברכה. כמשל הגרעין הנזרע בארץ, שצריך להיות נרקב בארץ ואחר כך יכול לצמוח מזה הרבה גרעינים. וכמו כן למעלה בנשמות ומלאכים,

השיר - בחינת ביטול היש

המאמר כאן מבוסס על הפסוקים: "יבל הוא היה אבי יושב אהל ומקנה, ושם אחיו יוכל הוא היה אבי כל תופש כנור ועוגב" (בראשית ד, כ-כא), והמאמר עוסק בעניין של 'תופס כינור ועוגב'. הנה אמרו רבותינו ז"ל: "כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכים בשיר" (משנה שבת ה, א). המשמעות המקורית של המילה 'שיר' במאמר הזה היא טבעת, ו-'בעלי שיר' כבשים, כלבים וחתולים – שנמשכים על ידי הטבעת הזו. אבל כאן אדמו"ר הזקן מדבר על השיר ועל בעלי השיר במשמעות אחרת – בעצם לדבר על המדרגה של השיר.

פירוש, שכל בחינת העלאה ממהות למהות, כמו מגן עדן התחתון לגן עדן העליון וכדומה, הוא על ידי השיר. זאת אומרת שכשעולים ממדרגה למדרגה עולים בשיר, וזוהי המשמעות של 'לצאת בשיר' ולהימשך בשיר: לעבור ולעלות מדרגה אחת לשנייה על ידי השיר. שהוא בחינת ביטול היש. אחר כך הוא ירחיב בעניין הזה, אבל כרגע הוא רק אומר שהמעבר והעלייה מדרגה לדרגה יכול להיעשות רק על ידי ביטול היש. וכנודע,

שלא יוכל להוות מיש ליש אלא אם כן נעשה היש תחילה בחינת אין, אז יוכל להתהוות ממנו יש אחר. בתוספת ברכה. כדי שיהיה שינוי מיש אחד לשני, כדי שתהיה עלייה ממהות אחת לחברתה, כדי שתהיה השתנות, בפרט אם יש דרך של עלייה – חייבת להיות באמצע מדרגה של אין.

כמשל הגרעין הנזרע בארץ, שצריך להיות נרקב בארץ ואחר כך יכול לצמוח מזה הרבה גרעינים. כל זמן שהגרעין שומר על עצמו בבחינת גרעין, הוא לא יוכל להפוך להיות לשיבולת. רק כשהוא מבטל את עצמו מהיותו לגרעין והוא הופך להיות לדבר ממוסמס לגמרי, אז הוא יכול להתחיל לראות שיבולת. אבל אם הוא לא יעשה את זה, הוא לעולם לא יצמח. זאת אומרת שהגרעין שלא מוכן לבטל את עצמו, הוא גרעין שלא יצמח לעולם. אפשר לשים אותו במוזיאון או בכל מיני מקומות אחרים, אבל כל עוד הוא שומר על היש שלו - הוא לא יוכל לצמוח. רק כאשר הוא מוותר על היש של המציאות שלו, הוא יוכל לצמוח.

וכמו כן למעלה, בנשמות ומלאכים. כלומר אותו העניין קיים גם בעולמות רוחניים

כדי שיהיה לו עליה בתוספת השגה, צריך מקודם להיות בבחינת ביטול היש והשגה ראשונה שהיה לו, ואחר כך יוכל לעלות השגה יותר גדולה. וזהו בחינת עמוד שבין גן עדן התחתון לגן עדן העליון, בחינת ביטול כנ"ל. וזהו "כל בעלי השיר יוצאין" – בהשגתם, "ונמשכים" – לעלות למעלה על ידי השיר. ולכן בשעת הקרבת הקורבן היה צריך להיות גם כן שיר. כי ענין הקרבנות הוא העלאה ממטה למעלה, "אשה ריח ניחוח", וצריך לזה גם כן בחינת שיר, בחינת ביטול כנ"ל, שיוכל להתעלות.

ולהפוך להיות מהות אחרת – אם הוא לא מבטל את המהות הקודמת שלו. כשאני רוצה לקחת חתיכה של מתכת ולעצב ממנה צורה מסוימת, אני חייב לבטל את הצורה הקודמת שלה – תהיה אשר תהיה; וככל שהביטול שלה יהיה יותר גמור, כך קבלת הצורה השנייה תהיה יותר קלה. על דרך הרמז אפשר להגיד שמכים את המתכת כל כך חזק כאשר רוצים לעצב אותה, מפני שהיא לא רוצה להשתנות, אלא היא רוצה לשמור על הצורה הקודמת שלה. כדי שהיא תלמד לקבל צורה חדשה, אז צריך להכות אותה.

בעצם יש עניין כזה של התמדת הדברים, והעניין הזה שייך בכל המהויות הגשמיות והרוחניות; ועדיין, אם אותו דבר לא רוצה לוותר על מהותו הקיימת, הרי שהוא לא יוכל לקבל מהות חדשה באמת. לכן אדמו"ר הזקן אומר כאן שהוויתור על המהות הקודמת הוא הכרחי לכל נקודה של השתנות.

כפי שכבר אמרתי, גם אצל האדם – אם לא שוכחים אז לא יודעים. מי שלא יודע לבטל את כל מה שהוא ידע, ממילא לא למד שום דבר חדש, אלא הוא רק שומע דברים שהוא כבר ידע לפני כן. אדם יכול לעבור בכל העולם כולו מבלי שהוא ראה שום דבר חדש, מפני שהוא מעולם לא

יותר. כדי שיהיה לו עליה בתוספת השגה, צריך מקודם להיות בבחינת ביטול היש והשגה ראשונה שהיה לו, ואחר כך יוכל לעלות להשגה יותר גדולה. אי אפשר לעלות ממדרגה רוחנית אחת למדרגה רוחנית שנייה בלי שיהיה ביטול של ההשגה הראשונה; אם ההשגה הראשונה איננה בטלה, ההשגה השנייה איננה יכולה להגיע. זאת אומרת שבאופן מהותי, כדי ללמוד דבר חדש אני חייב לשכוח את מה שידעתי קודם. אם אינני שוכח את מה שידעתי – או שאינני יכול בכלל ללמוד, או שמה שאני לומד הוא לימוד לא נכון. זאת אומרת שלא רק שכל בחינה של השגה דורשת ותובעת איזושהי בחינה של ביטול, אלא שאפילו מבחינה הכי פשוטה – אם אני יודע הכל, אני לא לומד שום דבר. אם אני חכם מכל אדם, אינני יכול ללמוד שום דבר; דווקא ככל שאני יודע פחות, כ כך שאני מוכן לבטל את היש שלי – כך אני יכול ללמוד יותר. כל זמן שאני רוצה לקלוט איזה קליטה חדשה אני חייב לבטל את התמונה הקודמת שהייתה לי.

יש דבר מסוים שרוצה לגדול, להשתנות ולבנות את עצמו – והוא יכול לעשות את כל זה כשהוא נמצא עדיין בתוך המדרגה שלו. אבל שום דבר לא יכול לצאת ממדרגתו, כלומר לשנות את המהות שלו

לגן עדן העליון על ידי זה ששוכחים מה שהיה בגן עדן התחתון. כיוצא בזה נאמר במקומות אחרים, שאין אדם יכול להיכנס לגן עדן אלא אם כן הוא שוכח את העולם הזה. אם הוא לא שוכח את העולם הזה, אז במהות הוא לא יכול להגיע לעולם אחר, מפני שכל זמן שהוא זוכר עולם אחד, הוא איננו יכול להגיע למציאות חדשה. וזהו "כל בעלי השיר יוצאין" – בהשגתם, "ונמשכים" – לעלות למעלה על ידי השיר.

ולכן בשעת הקרבת הקורבן היה צריך להיות גם כן שיר. חלק מהעניין של הקורבנות היה שיחד עם הקרבתם, הלוויים היו שרים. כי ענין הקרבתם הוא העלאה ממטה למעלה, "אשה ריח ניחוח" (ויקרא א, ט), וצריך לזה גם כן בחינת שיר, בחינת ביטול כנ"ל, שיוכל להתעלות. זאת אומרת שגם בקורבנות רואים שלפני כל עלייה ועלייה יש שיר, והמהות של השיר זהו הביטול.

במקומות אחרים מדובר בכמה צורות על העניין של השיר בכלל, ויש הרבה דברים והרבה דיבורים על כל המשמעויות של השיר. כאן הוא מדבר על הצד שהעניין של הנגינה הוא באופן מסוים ביטול וויתור על כלי השגה מסוים. העניין הזה קשו לכך שכלל שהשיר הוא יותר שיר הוא פחות נזקק למילים. אפשר לראות את זה בכל כך הרבה מהשירים של החסידים, ובפרט מהניגונים הקדומים והאותנטיים יותר – שהם שירים בלי מילים, מנגינות בלי מילים. מדוע זה כך? העניין הוא שכשאני חי במילה אני למעשה חי בתוך עולם רציונלי, בתוך עולם שהתפיסה וההבנה

רצה לוותר על הדברים שהיו איתו – על מראה העיניים שלו, על המחשבה שלו; כיוון שכאמור, כל קליטה של מהות חדשה, כל קליטה שיש בה השתנות, מחייבת את ביטול העצמי. ככל שהשתנות יותר עמוקה, כך הביטול צריך להיות גדול יותר. ככל שהדבר החדש יוצר שינוי גדול יותר, שהוא יותר שונה מן הראשון – כך צריך לשכוח יותר את הדברים שידעתי קודם לכן. כשאני לומד שפה חדשה, אני צריך לשכוח את הדקדוק ואוצר המילים של השפה הקודמת, ואם אני לא רוצה לשכוח אותם אני לא אוכל ללמוד השפה החדשה, וככל שאני שוכח פחות אני מערבב ומבלבל יותר.

הנקודה היא שהאיש שאיננו רוצה ואיננו יכול להגיע לביטול, לא יכול להגיע לידי עלייה, ואדמו"ר הזקן אומר כאן שהנקודה הזו נכונה גם לגבי נשמות שצריכות לעלות ממדרגה למדרגה – גם הן אינן יכולות לעבור לדרגה אחרת מבלי לוותר על המדרגה הקודמת שלהן. למעשה, כל עצם המהות של תנועה בכל אופן שהוא, היא שבירה של קונפיגורציה אחת של זמן חלל ומציאות, כדי לבנות צורה אחרת, סדר אחר. אם אינני רוצה לשבור את הצורה הקודמת, אז אני בהכרח נשאר קבוע במקומי. אם אני רוצה להשתנות אני חייב לשבור את המהות הקודמת שלי, וככל שהשינוי יותר דרסטי – כך דרוש יותר עיון במצב הקיים ובשבירה שלי, כדי שאוכל להגיע למצב השני.

וזהו בחינת עמוד שבין גן עדן התחתון לגן עדן העליון, שהעמוד הזה הוא בחינת ביטול כנ"ל. אפשר להגיע מגן עדן התחתון

והנה, יש שיר פשוט ושיר כפול. וכנודע שבהעמוד יש שלושה גוונים: חיוור וסומק, שהוא בחינת חסד וגבורה, וירוק שהוא בחינת התכללות וכו'. כי הנה בבחינת ביטול יש הרבה מדרגות: יש בחינת ביטול פשוט, נקודה אחת, בחינת יו"ד. ויש בחינת ביטול שנכלל בזה גם מידות, בחינת אהבה או יראה וכו'. וכן בחיצוניות המידות שהן חסד וגבורה, יש התכללות גם כן, חסד שבגבורה, כמו המכה את בנו – שהוא בחינת גבורה, ונכלל בזה בחינת חסד ואהבה, שמחמת אהבה רצונו להדריכו בדרך הישר, ולכן מכה דייקא בנו ולא אחר, "כי את אשר יאהב – יכּיח".

לכן אדמו"ר הזקן אומר שבכל בחינה של התקדמות ומעבר בין מדרגות, יש בעצם שיר – שזהו אותו העמוד שמחבר בין גן עדן העליון לגן עדן התחתון. השיר הזה הוא נקודת ההתבטלות, ורק שם יכולה להיות עלייה, מעבר מעולם אחד לעולם אחר, ממהות אחת למהות אחרת.

שיר פשוט ושיר כפול

והנה, יש שיר פשוט ושיר כפול. וכנודע שבהעמוד שמחבר בין העולמות יש שלושה גוונים: חיוור וסומק, לבן ואדום, שהוא בחינת חסד וגבורה. הצבע של חסד הוא לבן, והצבע של גבורה הוא אדום, ויש ירוק שהוא בחינת התכללות וכו', והוא הצבע של התפארת. למעשה לכל אחת מהספירות יש צבע, אבל כאן מדובר על שלושת הגוונים הללו.

כי הנה בבחינת ביטול, בנוגע לכך שאין עלייה מדרגה לדרגה אלא על ידי ביטול, יש הרבה מדרגות: יש בחינת ביטול פשוט, נקודה אחת, בחינת יו"ד. יש ביטול שהוא לא מלווה בשום אמוציה, אלא הוא כל כולו ההתבטלות בעצמה. הביטות הזה הוא בחינת יו"ד, משום שהסמל של י' הוא נקודה אחת – שבעצם כל המהות

הם המבנה הבסיסי. אבל בזמן שיש שיר, יש ויתור – מוחלט או חלקי – על העניין הרציונאלי.

אפשר לראות שהנקודה הזו נכונה לא רק לגבי מנגינה של שיר, אלא אפילו לגבי מילים של שיר. קורה שיש אנשים שהם מאוד רציונליים – כל כך רציונליים, שהם אינם יכולים להפסיק להיות רציונליים. לאנשים האלה, במהות, אין שום אפשרות ושום יכולת להבין שיר, מפני שכשהם רואים שיר – אז הוא בעצם רק מפריע להם כל הזמן, מפני שהוא לא בנוי מאותן יחידות רציונליות שמהן בנויים דברים אחרים. אותו אדם רציונלי צריך מבחינתו רק לשמור על חוקי הדקדוק וחוקי ההיגיון, ולכן ככל שהשיר יהיה פחות שיר – הוא גם יוכל יותר להזדהות איתו. יש כל מיני דוגמאות לאנשים כאלו שרואים איזשהו דימוי פיוטי, והם לא יכולים לשאת אותו – מפני שהוא בעצם חורג מהמסגרות הרציונליות ושובר אותן. העניין הזה בא לידי ביטוי באופן מובהק יותר בשיר שאין לו מילים – שם בעצם יש ויתור כולל על המשא והמתן הרציונאליים. שיר כזה הוא למעשה ויתור על דרך מסוימת של התקדמות ושל קליטה, של תפיסה ושל חוויה.

התבטלות דומה, אלא שיש לה גוונים שונים. וכנגד שני הסוגים הללו, יכול להיות סוג אחר לגמרי של התבטלות, שהוא התבטלות שלא נלווית אליה אמוציה, אלא זוהי פשוט התכווצות של האני והתקפלות שלו בתוך עצמו כלפי משהו גדול יותר.

וכן בחיצוניות המידות שהן חסד וגבורה, יש התכללות גם כן. המידות שאנחנו מדברים עליהן הן מידות מורכבות. זאת אומרת שאין לנו אמוציות או חוויות או רגשות טהורות לגמרי, במובן שהן בנויות על גל אחד, על צלילי אחד, שהן מונוטוניות; אלא בדרך כלל הן מורכבות מכמה צלילים ומכמה גוונים יחד – כמו שרוב הצבעים שאנחנו רואים הם אינם טהורים, וכמו שרוב הצלילים שאנחנו שומעים הם אינם טהורים, אלא הרכבות – לפעמים מסובכות – של דברים שונים. אם כן, אדמו"ר הזקן בעצם אומר כאן שגם מבחינת המידות אנחנו יכולים לראות מידה טהורה, שהיא אורך גל אחד, רק לעתים רחוקות; בדרך יש תערובות. לפעמים, התערובות האלה יכולות להגיע לכדי קיצוניות. למשל, יש חסד שבגבורה, כמו המכה את בנו – שהוא בחינת גבורה, ונכלל בזה בחינת חסד ואהבה. שמחמת אהבה רצונו להדריכו בדרך הישר, ולכן מכה דייקא בנו ולא אחר, "כי את אשר יאהב – יוכיח" (משלי ג, יב). לפעמים השאלה הזו יכולה לעלות: מדוע האבא הזה צועק על הבן שלו? מדוע הוא לא הולך לרחוב לצעוק על ילדים אחרים? והתשובה הפשוטה לעניין הזה היא שלא אכפת לו. אם יש איזה ילד שהולך לשבור

התקפלה והתכווצה, היא איבדה את הממדים שלה. אם כן, הביטול הפשוט זה ביטול שבו כל ההווה מתקפלת, ונעשית נקודה חדשה.

ויש בחינת ביטול שנכלל בזה גם מידות, בחינת אהבה או יראה וכו'. יש סוג של התבטלות שבאה באופן אחר, והיא מלווה באמוציה. דבר ידוע הוא שיש התבטלות בבחינת יראה, וזה הולך בדרגות – מן התבטלות של היראה הפשוטה, שבה אני מפחד ממישהו ולכן אני שותק ומקטין את עצמי, עד להתבטלות מפני יראה גבוהה יותר – יראת הרוממות – שבה אני מקטין ומכווץ את עצמי מפני שאני עומד בפני אדם גדול או עניין גדול. באותו אופן, יש גם התבטלות מחמת אהבה, שהוא הוא גם כן ביטול אלא שהוא בנוי באופן אחר. יש ביטול שנובע מכך שאני אוהב דבר או אדם מסוים, ולכן אני מכניע את עצמי. מחמת האהבה שלי אליו, אני מוכן לוותר על מה שיש באישיות שלי ובעצמות שלי. אלו למעשה שני סוגים שונים של התבטלות, אלא שלמרות שיש להם גוון שונים – של יראה ושל אהבה, הם עדיין שניהם מלווים באמוציה. ולכן מצד אחד הביטולים הללו יכולים להיות ולהיראות אותו הדבר, אלא שמבחינת הסובייקט הם לא יוצרים את אותה החוויה. למשל, קורה שאומרים למישהו לעשות משהו והוא עושה אותו, בלי להתנגד ובלי להתווכח. מדוע הוא עושה את זה? יכול להיות שהוא עושה את זה מפני שהוא מפחד, ויכול להיות שזה מפני שהוא מאוהב. אז נכון שבפועל נוצרת אותה סוג של הפעלה, ולכן מבחינה חיצונית יש כאן

וכשהביטול הוא ביטול פשוט נקרא שיר פשוט, וכשיש בזה עוד מידה אחת, אהבה או יראה (עיי' מ"ש בפירוש הזוהר פרשת קרח על פסוק "קרואי מועד") – נקרא שיר כפול.

וכשיש התכללות המידות, אהבה ויראה גם שניהם בביטול – נקרא שיר משולש, ועל דרך זה יש גם כן שיר מרובע (עיי' מ"ש בעניין תכלת וארגמן ותולעת שני ושש מושזר, שהם התכללות ארבע בחינות יחד: אהבה, ויראה ורחמנות ובחינת שש הוא האהבה מוסתרת וכו').

ולנסות לנתח מהיכן הוא הגיע, אילו גוונים נדרשו בכדי לייצר את הצבע הזה. אני רואה שכרגע זהו צבע אחד, אבל אני מבין שהוא מורכב מכמה וכמה גוונים שבנו אותו.

וכשהביטול הוא ביטול פשוט. כשהביטול הוא בפשטות בלי אמוציה נלווית, אלא זהו רק האני שלי שמתכוון אל מול משהו – הוא נקרא שיר פשוט. וכשיש בזה עוד מידה אחת, למשל אהבה או יראה, אז הוא נקרא שיר כפול. זאת אומרת שכשיש ביטול ואהבה, ביטול ויראה – זהו שיר כפול.

שיר משולש - התכללות המידות

וכשיש התכללות המידות, למשל אהבה ויראה גם שניהם בביטול – נקרא שיר משולש, ועל דרך זה יש גם כן שיר מרובע. כאן כבר מדובר על שיר יותר מורכב – שיר משולש. כשהאמוציה שמלווה את הביטול את אחת ויחידה, היא צליל אחד – אז זהו שיר כפול. אבל כאן מדובר על זה שלפעמים יש צליל יותר מורכב, ואז הגוון האמוציונלי שמתלווה להתבטלות הוא בעצמו גם כן לא פשוט – הוא מורכב מכמה רגשות שונים, ואז יוצא שההתבטלות כוללת בתוכה שיר יותר מורכב.

לעצמו את הראש – מה אכפת לו מזה? וכיוון שלא אכפת לו, אז הוא גם לא מכניס את עצמו לתוך העניין, ולכן הוא לא כועס ולא אוהב.

אלא שברגע שהאב נהיה מעורב, אז האמוציה יכולה להגיע עד לכדי שהוא יהיה אב מכה. והאמוציה הזו היא אמוציה מורכבת – של רגשות של חסד וגבורה. למעשה, יכולה להיות הרכבה של המידות הללו גם בכיוון הפוך: למשל, אני נותן למישהו דבר כדי שהוא ייחנק, מפני שאני כל כך לא סובל אותו. אני לא רוצה לשאת ולתת איתו, ולכן במקום לשבת ולשוחח איתו אז אני נותן לו את הדבר הזה בתקווה להיפטר ממנו לעולם. זוהי בעצם חוויה של חסד שבגבורה – מפני שאני נותן לו דבק בכדי להמית אותו – וגם החוויה הזו מצויה לא פחות.

הנקודה היא שרוב הרגשות הם רגשות מעורבים; לפעמים זוהי הרכבה פשוטה של שני גוונים, אך הרבה פעמים זוהי הרכבה של כמה וכמה גוונים של רגשות שונים, ואז אני צריך לשבת ולנתח רגש מסוים ואני מוצא שהוא לא אחדותי, אלא הוא מכיל בתוכו גוונים של כל מיני דברים מכל קצוות הנפש, ובסופו של דבר הם יוצרים רגש אחד. העניין הזה פועל כמו שאני גם יכול לראות צבע במציאות,

שש הוא אהבה מוסתרת – והם כולם שזורים זה בזה.

אם מסתכלים בתבנית של בגדי הכהונה, רואים שיש שם בגדים פשוטים ומורכבים – שבחלקם יש שני חוטים, שלושה חוטים או ארבעה חוטים, ויש אפילו כאלה שמורכבים משישה חוטים, ובהם יש גם חוט של זהב ששזור בתוכם. בנוגע לשאלת המורכבות של המדרגות, אפשר לראות שמצד אחד הבגדים של הכהן הגדול הם הכי מורכבים, ולכן הם הכי מכובדים והי מפוארים. אבל מצד שני, כשהכהן הגדול נכנס ביום הכיפורים לקודש הקודשים, אז הוא לובש בגד פשוט – בגד שהוא כולו לבן, וזה בעצם העניין של הביטול הפשוט, כיוון שבבגדי הלבן אין הרכבה של צבע אחר. למעשה, חלק מהעבודה של הכהן הגדול ביום הכיפורים זה להתפשט ולהתלבש, ובסדר העבודה יש תיאורים מדויקים כיצד הוא עושה את זה – והכהן הגדול עושה את זה כמה פעמים במהלך היום. ונראה שבעצם יש מעברים של משמעות, בין הזמנים בהם הוא לובש את בגדי הזהב והזמנים שבהם הוא לובש את בגדי הלבן, בין הזמנים שבהם הוא לובש את הבגדים המורכבים והזמנים שבהם הוא לובש את הבגדים הפשוטים. ונראה שבאמת יש זמנים שבהם הוא צריך ללבוש בגדים שכוללים את כל הצבעים וכל הגוונים, ויש זמנים – כשהוא נכנס לקודש הקודשים – שבהם הוא צריך ללבוש בגדי לבן פשוטים.

גם בנוגע לשיר ולמשמעות של המילה שדיברתי עליה לפני, יש נקודות שבהן השיר המורכב צריך להתבטל; למרות

באותו אופן, יכול להיות גם שיר מרובע – וזה קורה כאשר ההרכבה נעשית הרבה יותר מסובכת ומורכבת. כפי שכבר אמרתי, אותו הדבר נכון גם לגבי צבעים וצלילים: לפעמים אני יכול לשמוע צליל אחד, אבל לפעמים יש גם שני צלילים שמתערבים. יכולים להיות כל מיני צלילים עילאיים שמורכבים על גבי הטון הבסיסי והם משנים אותו, הופכים את השיר ליותר מורכב. הם למעשה גרמו לכך שהשיר הפסיק להיות שיר פשוט, והם הפכו אותו לשיר מורכב.

כך גם נקודת התבטלות יכולה להיות לפעמים פשוטה, לפעמים יש לה מורכבות מסוימת, ולפעמים ההרכבה שלה בנויה ממבנה שלם של רגשות, ואז היא כבר מאוד מורכבת. זה כמו שאני יכול לנתח מה יש בדיוק ביני לבין מישהו – ואז מתברר שהיחס הוא לא בפשטות, אלא הוא מורכב מהרבה מאוד רגשות. לפעמים אהבה היא לא בפשטות, אלא היא מורכבת מאהבה ויראה, ולפעמים גם מעוד כל מיני דברים אחרים שמתערבים זה בזה. וכשכל זה קורה בנקודת הביטול, אז נוצר אופן אחר של הביטול, נוצר שיר מורכב יותר.

(כאן הוא רק מעיר בנוגע לכך שגם חלוקת המדרגות עצמה היא לא פשוטה. **עיין מ"ש בעניין בגדי הכהן הגדול**, שמורכבים מתכלת וארגמן ותולעת שני ושש מושזר. כלומר יש שם חוט שמורכב מארבעה חוטים שונים: תכלת, ארגמן, תולעת שני ושש. שהם התכללות של ארבע בחינות יחד: אהבה, ויראה ורחמנות שהם התכלת, הארגמן ותולעת השני, ובחינת

"כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם", שהוא התכללות מצפון לדרום על ידי הרוח המנשב מצפון לדרום, וכן ממזרח למערב וכו' (ולפעמים יש התכללות כל הארבע בחינות מזרח מערב צפון ודרום, על ידי הרוח המנשב כך וכו'). וזהו גם כן עניין הליכת השמש ממזרח למערב הוא גם כן עניין ביטול, והוא בחינת נפש שבשמש, שהוא בחינת השגתה. ומחמת זה גוף השמש הולך תמיד בגשמיות בבחינת ביטול (כמבואר בעניין "שמש בגבעון דום" וכו', בדרוש דחרבות צורים). ויש בזה שתי דעות בהליכתה: אם הוא מצד אהבה ותשוקה, או מצד ביטול הפשוט. ובאמת יש לפעמים ביטול פשוט, ולפעמים יש בזה גם כן בחינת אהבה, כנ"ל. (וזה שכתוב: "וזרח השמש וכו' הולך אל דרום וסובב אל צפון" וכו', וכדפירש על זה בזוהר ריש פרשת ויצא, שהוא להיות בחינת התכללות ארבע בחינות מזרח ומערב צפון ודרום וכו'. "וזרח ובא" – הן מזרח ומערב). וזהו עניין "יובל אבי כל תופש כינור" וכו'. יובל לשון הולכה, שמוביל וממשיך למעלה, על ידי כינור ועוגב – בחינת שיר כנ"ל, שעל ידי השיר הוא העלייה יוצאין בשיר וכו'. "יובל הוא היה אבי יושב אוהל ומקנה", כי כתיב: "לשמש שם אהל בהם", פירוש: כדי שיהיה להשמש בחינה זו, שיהיה לה בחינת ביטול ותשוקה, הוא על ידי 'אוהל בהם'. אוהל הוא בבחינת מקיף מלמעלה, נמשך הארה זו שתהיה תמיד בבחינת ביטול.

השמים" ולא "בארבע" (תענית ג:), שהוא התכללות מצפון לדרום על ידי הרוח המנשב מצפון לדרום, וכן ממזרח למערב וכו'. כלומר רוחות השמים הן לא רק הצדדים, אלא הן הרוחות שעוברות ומחברות את הכיוונים השונים, זאת אומרת שהרוח בעצמה היא החיבור של הכיוונים השונים. (ולפעמים יש התכללות כל הארבע בחינות מזרח מערב צפון ודרום, על ידי הרוח המנשב כך וכו'). לפעמים יש רוח שהולכת בכיוון אחד, ולפעמים הרוח הולכת מסתובבת בכמה כיוונים – וכל הכיוונים השונים הללו הם אופנים של התכללות).

וזהו גם כן עניין הליכת השמש ממזרח למערב הוא גם כן עניין ביטול, והוא בחינת נפש שבשמש, שהוא בחינת השגתה. ומחמת זה גוף השמש הולך תמיד

שהוא שיר, הוא צריך להפוך להיות לשיר פשוט. למרות שהשיר הפשוט הוא פחות מעניין, למרות שלשיר הפשוט אין את כל הגוונים ואת כל הרבדים של המשמעות. הנקודה הזו היא באותה המשמעות של הכהן הגדול שנכנס לקודש פנימה, ושם הוא לא יכול להיות עם שום דבר – לא רק הרגשת היש צריכה לצאת ממנו, אלא גם כל המורכבות של המידות ושל הרגשות צריכה להיעלם. הכהן לא יכול לשאת איתו איזושהי דקות של חוויה כלשהי, כיוון שיש מקום שבו כל חוויה היא בעצם חלק מזה שעדיין נשאר יש כלשהו, וברגע שהוא נשאר – אי אפשר לקבל צבע אחר, כיוון שהוא נשאר בשלו). וממשיך אדמו"ר הזקן: "כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם" (זכריה ב, י), כבר חז"ל עמדו על כך שכתוב "כארבע רוחות

בחינת שיר כנ"ל, שעל ידי השיר הוא העלייה שיוצאין בשיר ונמשכים בשיר. כלומר יובל היה אבי השיר – זה שממשיך ומוליך.

"ויבל הוא היה אבי יושב אוהל ומקנה" (שם ד, כ), כי כתיב "לשמש שם אהל בהם" (תהילים יט, ה), פירוש: כדי שיהיה להשמש בחינה זו, שיהיה לה בחינת ביטול ותשוקה, הוא על ידי 'אוהל בהם'. אוהל הוא בבחינת מקיף מלמעלה, שנמשך הארה זו שתהיה תמיד בבחינת ביטול. בהרבה מקומות אדמו"ר הזקן מדבר על ההבדל בין השפעה פנימית והשפעה חיצונית, בין השפעה בדרך מקיף והשפעה בדרך פנימי. השפעה בדרך פנימי היא השפעה שיוצרת תחושה סובייקטיבית, ברורה ומוגדרת. לעומת זאת, בהשפעה בדרך מקיף ישנו דבר מסוים שנמצא, ומעצם הימצאו הוא יוצר השפעות – אלא שההשפעות הללו לא בונות חוויה ישירה. יש דברים שאני קולט אותם בקליטה מופנמת לתוכי, ויש דברים שהקליטה שלי בהם היא שאני כביכול נכנס לתוכם. כך יש מצוות שאני צריך לאכול אותן – ואז המצווה נכנסת ממש לתוכי, ויש מצוות – כמו למשל סוכה – שאני צריך להיכנס לסוכה. במצוות כאלה מה שמשפיע עליי הוא לא מה שאני מחזיק ביד, אלא מה שמקיף אותי – וזה בעצם האוהל שהוא מדבר עליו כאן, ושהוא עוד יזכיר אותו שוב בהמשך, והוא יאמר שכדי שיוכל להיות ביטול צריכה להיות השפעה בבחינת מקיף. וזהו בחינת יבל. לשון "ויבל לחמורים" (שופטים יט, כא), שהוא עניין בלבול

בגשמיות בבחינת ביטול (כמבואר בעניין "שמש בגבעון דום" וכו', בדרוש דחרבות צורים). ויש בזה שתי דעות בהליכתה: אם הוא מצד אהבה ותשוקה או מצד ביטול הפשוט. מדוע השמש הולכת? מפני שהיא רוצה להגיע לאיזה מקום. יש תיאור של השמש שיוצאת "כחתן יוצא מחופתו" (ראה תהילים יט, ו), ויש אופן אחר שבו השמש הולכת בבחינה של ביטול, "הולך אל דרום וסובב אל צפון" (קהלת א, ו) – בלי איזושהי תחושה.

ובאמת יש לפעמים ביטול פשוט, ולפעמים יש בזה גם כן בחינת אהבה, כלומר גם השמש יכולה לשנות את כיוונה כנ"ל. (וזה שכתוב: "וזרח השמש וכו' הולך אל דרום וסובב אל צפון" וכו' (קהלת א, ה-ו). זאת אומרת שגם השמש לפעמים הולכת ישר, לפעמים היא הולכת לדרום בבחינת אהבה, ולפעמים לצפון בבחינת יראה. וכדפירש על זה בזוהר ריש פרשת ויצא, שהוא להיות בחינת התכללות ארבע בחינות מזרח ומערב צפון ודרום וכו'. "וזרח ובא" – הן מזרח ומערב), ואם כן כל הרוחות הללו מתכללות. זאת אומרת שלשמש יש בכל פעם שיר אחר – לפעמים שיר פשוט, לפעמים שיר כפול, לפעמים אולי שיר משולש – מפני שהשמש הולכת בכל פעם באופן אחר.

ההמשכה מבחינת המקיף

כעת אדמו"ר הזקן מקשר את מה שהוא דיבר עליו לפני כן. וזהו עניין "יובל הוא היה אבי כל תופש כינור ועוגב" (בראשית ד, כא). יובל הוא לשון הולכה, שמוביל וממשיך למעלה, על ידי כינור ועוגב –

וזוהו בחינת יבל, לשון "ויבל לחמורים", שהוא עניין בלבול ותערובת. ופירוש, שהיא הארה מבחינת מקיף, ששם הוא בלי התחלקות ויוכל להתערב הכל, שיומשך הארה גם למטה שיוכל להיות אחר כך בחינת "ויבל אבי כל תופש כינור", שהוא בחינת ביטול כנ"ל. וזהו "אבי יושב אוהל ומקנה", שבחינת אוהל הוא בחינת מקיף כנ"ל, שלכן יוכל להיות גם למקנה להמשיך למטה (כי המקיף אין בו מעלה ומטה, כמו שכתוב: "ומתחת זרועות עולם"). כמו יעקב שהיה רועה צאן, "מקל לבנה לח" וכו',

מסוימת ויוצר במקומה מציאות אחרת? בתוך העניין הזה אפשר ללכת עמוק יותר ובסיסי יותר ולשאול, שהרי ישנן מהויות כאלו של אין – והן כשלעצמן הן לא ניתנות לתפיסה. והשאלה היא כיצד ניתן לקשור איתן קשר, כיצד ניתן להתקשר אליהן? במובנים מסוימים, הבעיה הזו היא בעיית הלמידה – שהיא בעצם בעיית התנועה, שנוגעת למעבר ולמבנה הכולל והתפיסה הרעיונית של השתנות. איך דבר יכול לאיין את עצמו? מה קורה לו?

מה שאדמו"ר הזקן אומר כאן זה שהיכולת להגיע לאיזושהי נקודה של חיבור עם בחינת האין, נובעת מכך שיש לנו באופן לא מודע ולא מוחשי מציאויות שיכולות לכלול את שתי הדרגות ביחד. זאת אומרת שמכיוון שיש מערכת שיכולה לכלול את שתי הדרגות, יכול להיות מעבר בין דרגה אחת לשנייה. את המערכת הכוללת הזו אני לא חש כחווייה פנימית, מפני שאני לא יכול; אני חש בחווייה פנימית רק את הדרגה שאני נמצא בה, אבל אני לעולם לא יכול לחוש את ההרגשה שאינני נמצא בה. אלא שעצם קיומה של מערכת שכוללת את הכל, הוא זה שנותן את התשתית למערכות פרטיות – מערכת אחת, מערכת שתיים, מערכת שלוש וכן הלאה. קיומה של המערכת הזו הוא

ותערובת, ופירוש שהיא הארה מבחינת מקיף, ששם הוא בלי התחלקות ויוכל להתערב הכל, שיומשך הארה גם למטה שיוכל להיות אחר כך בחינת "ויבל אבי כל תופש כינור", שהוא בחינת ביטול כנ"ל. אחת השאלות התיאורטיות שמצויות ברקע של הדברים כאן, נוגעת לאפשרות להגיע לחלל שבין הדברים, והיא קשורה לעניינים של האין ושל ההיעלמות. בעיית החלל שבין הוויות ה-י'ש' שקיימות בעולם קיימת כבר מהפילוסופיה הראשונה, ולמשל בפילוסופיה היוונית לא הייתה תשובה לעניין. במובן מסוים, הבעיה הזו קיימת גם היום בנוגע לבעיית התנועה. בעיית התנועה הטרידה פילוסופים רבים, עד שהיו פילוסופים יוונים שטענו שהתנועה היא תרמית החושים, מפני שמבחינה לוגית התנועה היא בלתי אפשרית, ואפשר למצוא את זה אצל כל מיני פילוסופים יוונים פרה-סוקראטיים, וגם אצל פילוסופים מאוחרים יותר.

השאלה היא בעצם איך נעשה המעבר מיש ליש, מנקודת קיום אחת לנקודת קיום שנייה. השאלה שכל הזמן שואלים, והיא חלק חשוב מהתיאוריה – גם העתיקה וגם החדשה – היא מהי נקודת האין שבין שתי נקודות היש? מהו הדבר שמאיין מציאות

לשיר, שהמקיף קודם מבחינה מהותית אפילו לנקודת ההתבטלות.

וזוהו "אבי יושב אוהל ומקנה", שבחינת אוהל הוא בחינת מקיף כנ"ל, והמקיף הוא המהות הכוללת שנמצאת מעל ומעבר למהויות הפרטיות. ולכן יוכל להיות גם למקנה להמשיך למטה (כי המקיף אין בו מעלה ומטה, כמו שכתוב: "ומתחת זרועות עולם" (דברים לג, כז)). בתוך האוהל יכול להיות לא רק אדם אלא גם מקנה. זאת אומרת שככל שהמקיף הוא יותר צמוד ויותר פרטי, ככל שדבר הוא יותר מתייחס ויותר פנימי – הוא יכול להיות פנימי רק לאדם מסוים; ככל שדבר הוא יותר מסוים, הוא משמעותי רק לכלי קיבול אחד והוא לא יכול להיות משמעותי לכלי קיבול אחר. הוא יהיה בעצם מפתח פרטי למנעול פרטי. אבל ככך שהבחינה של המקיף היא גדולה יותר, היא יכולה גם להכיל בתוכה מהויות יותר רחוקות. בתוך האוהל יכולים להיות גם בני בקר, גם בני צאן וגם בני אדם. זאת אומרת שגם האח השני, שהוא תופש כינור ועוגב, יכול גם להיכנס לשם. אלא שכדי שהדבר הזה יהיה אפשרי צריך שיהיה אוהל, מפני שהמקיף בעצמו ובמהותו לא כולל את חילוקי המדרגות של מעלה ומטה, ולכן מי שנמצא בו יכול להיות קשור למה כמו שהוא קשור למעלה.

כמו יעקב שהיה רועה צאן, ומסופר עליו את כל הסיפור עם המקלות – "ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על המקלות" (בראשית ל, לז), (ובזוהר מדובר על כך שה-לח ולוז הם ההתכללות של

הבסיס לאפשרות של מעברים ממערכת אחת לשנייה.

אגב, ההגדרה הזו היא נכונה גם לגבי טרנספורמציות במתמטיקה או בכל דבר אחר. אם אין לי מערכת על שכוללת את הדברים, אני לא יכול לבנות מעבר מתחום אחד לתחום שני. אני חייב שתהיה מערכת שיכולה לכלול את כל התחומים – שני תחומים, שלושה תחומים או מספר גדול מאוד של תחומים, כדי שתוכל להיות אפשרות של מעבר ממערכת אחת לשנייה. דיברו על הבעיות הללו גם בקשר לתרגום – גם בנוגע לתרגומים מכניים וגם בנוגע לתרגומים אחרים. גם שם קיימות בעיות של יש ואין, שהמעבר ביניהם דורש כל הזמן תשומת לב. גם היום יש כל מיני אנשים שמנסים לפתח מערכות על בכל מיני תחומים, כדי שהן יוכלו לקלוט ולהתייחס למספר גדול של מערכות.

המערכת הזו שאדמו"ר הזקן מדבר עליה כאן, היא בעצם העניין של הארת המקיף. בתוך המקיף המערכות והדברים הנפרדים לא נמצאים באופן פרטי, אלא הם נמצאים במכלול, והבלבול הזה הוא זה שמאפשר אחר כך את התנועה ואת המעבר, את ההתבטלות מדרגה אחת לדרגה שנייה. המכלול הזה הוא זה שיוצר את האפשרות שיוכל בכלל להיות מעבר מנקודה א' לנקודה ב'.

זו גם הסיבה לכך שמדובר כאן על שני אחים: יש אחד שהוא אבי יושב אוהל, והשני הוא אבי תופס כינור. ואדמו"ר הזקן אומר שלפני שיש 'תופס כינור' צריך להיות 'יושב אוהל', כלומר שהאוהל קודם

(התכללות חסד גבורה תפארת, עיין זוהר ויצא). שאדם אחר רועה צאן הוא רועה בגשמיות, מה שאין כן יעקב שהיה יושב אוהלים, המשיך מבחינת מקיפים להיות רועה צאן. וזהו "יושב אוהל ומקנה", כנ"ל (ועיין מ"ש מענין יובל בפרשת שלח על פסוק "מקושש". ועיין עוד מענין מקנה בפרשת ויצא, על פסוק "ושש שנים בצאנך" וכו', ועל פסוק "ואלה המשפטים" וכו').

דיברנו גם על כל המדרגות של השיר – מהשיר הפשוט ועד לשיר המורכב, שכולל בתוכו מכלול של אמוציות, שאמנם הן בעצמן הן לא שיר, אבל הן יכולות לבנות שיר. לפעמים האמוציה לא בונה שום דבר, לפעמים היא לא יוצרת את נקודת ההתבטלות בכלל, אבל כשהיא מגיעה להתבטלות – נוצר שיר. יש אופן אחד שבו ככל שהשיר הוא יותר מורכב, כך הוא בוודאי יותר ערב, אבל בבחינת הביטול שלו הוא שיר שהוא לגמרי שיר פשוט. למשל, השיר של הקורבנות הוא שיר מורכב מאוד, כיוון שיש אוסף של אנשים ששרים אותו, והם עושים את זה בכמה קולות ובכמה כלי נגינה שונים – תופים, כלי מיתר, כלי הקשה וכלי רוח. למעשה, יש עולם שלם של כלים, ואחדים מהם הם בעצמם מסובכים ומורכבים.

אם כן, זהו סוג אחד של שיר – שיר משולש, שיר מרובע, שיר מחומש וכן הלאה. אבל הסוג השני של השיר הוא שיר פשוט, כמו למשל השיר של השופר, שהוא בתכלית שיר פשוט מפני שהוא שיר בלי מנגינה. השופר משמיע קול אחד, פשוט, גולמי מאוד.

אותו עניין קיים גם בנוגע לשזירת הבגדים במשכן ובמקדש – שזירה כפולה, משולשת וכן הלאה, ויש גם שזירה פשוטה של הבגד הפשוט, שהיא כמו השיר

חסד גבורה תפארת (זוהר חדש א מו, א)). כלומר העניין הוא שמה שיעקב עושה במקלות הוא עבודה של התכללות המדרגות. שאדם אחר רועה צאן הוא רועה בגשמיות, כלומר רועה צאן רגיל – כוחו יפה רק לגבי כבשים כפשוטן, מה שאין כן יעקב שהיה יושב אוהלים, המשיך מבחינת מקיפים להיות רועה צאן. יעקב הוא מבחינת יושב אוהלים, וזה קשור ל-"אבי יושב אוהל ומקנה". לכן יעקב יכול לעסוק ברעיית הצאן וגם בפיצול במקלות – לעסוק בדברים העליונים.

וזוהו "יושב אוהל ומקנה", כנ"ל (ועיין מ"ש מענין יובל בפרשת שלח על פסוק "מקושש". ועיין עוד מענין מקנה בפרשת ויצא, על פסוק "ושש שנים בצאנך" וכו', ועל פסוק "ואלה המשפטים" וכו'). אם כן, כאן אדמו"ר הזקן דיבר על שתי המדרגות של יושב אוהל ותופס כינור ועוגב. כמו שהוא הסביר, יושב אהל הוא זה ש-"יושב בסתר עליון" – הוא יושב ומסוגל לקבל מבחינת המקיף, ובחינת המקיף היא חשובה מפני שהיא המפתח לכל התנועות האחרות. המקיף הוא זה שכולל וקושר את כל התנועות הפרטיות האחרות. אחר כך, יש מדרגה אחרת של "אבי תופס כינור ועוגב", שזו מדרגתו של האדם – זה האיש שהוא בעל השיר, וכמו שהוא אמר הוא יוצא בשיר ונמשך בשיר.

להושענא רבה – פרק כח בתהילים –
 "לדוד ה' אורי וישעי ממי ירא, ה' מעוז חיי
 ממי אפחד". במזמור הזה מדובר על
 מאבקים, עד שמגיעים לנקודה של "כי
 יצפנני בסכה" – שזה קשור לעניינה של
 הסוכה, כפי שהזכרתי לפני כן. במזמור
 בעצם עוברים את כל התהליך של ביטול
 אחר ביטול – של חודש אלול, של ראש
 השנה ויום כיפור, שכל אחד מהם הוא
 בבחינה מסוימת התקפלות וכניעה. במובן
 מסוים יום כיפור הוא הפשוט ביותר, כיוון
 שהוא מוותר על כל מיני דברים וכל מיני
 עניינים שיש בחגים אחרים, ובמובן הזה
 הוא הכי פשוט. אלא שלמעלה מכל אלה
 יש את "יצפנני בסכה" – כלומר גם כאן
 יש בהתחלה את הביטול, את בגדי הלבן,
 ואחר כך עוברים לעניין של יושב
 האוהלים, "יסתירונו בסתר אוהלו".

הפשוט. מצד אחד, הבגד הזה הוא הבגד
 שסתם כהנים לובשים אותו – בגדי לבן,
 וזאת לעומת הכהן הגדול שלובש בגד
 שהוא מלא צבעים. אבל ביום הכיפורים,
 הכהן הגדול בעצמו לובש גם כן בגד שהוא
 כל-כולו לבן. העניין הוא שהמהלך הזה
 מראה את הדיאלקטיקה של השיר הפשוט
 – שהשיר הכי פשוט הוא השיר הכי גבוה.
 בעניין הזה, הרי שהכינור העוגב הם בעצם
 השירים המורכבים, ולעומתם יש את
 השיר הפשוט, שהוא לגמרי אחיד.
 בהתחלה הזכרנו גם את העניין ש-"בעלי
 השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר". מתי
 זה קורה? זה יכול להתרחש כאשר יש
 יושב אוהלים. האוהל הוא המדרגה
 שממנה נובע שיר, ואליה גם השיר הולך
 בסופו של דבר.
 בנוגע לעניין הזה אני רק אזכיר את
 המזמור שאומרים מראש חודש אלול עד

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

